

7. Měnové podmínky

Měnověpolitické úrokové sazby se loni měnily jen jednou.

Nastavení základních měnověpolitických sazeb ČNB se loni měnilo jen jednou, a to v květnu. Až do konce roku tak repo sazba činila 2 %, diskontní sazba 1 % a lombardní sazba 3 %. Směnný kurz koruny vůči euru se po celý rok pohyboval v pásmu mezi 25,40 a 25,90 koruny za euro¹. Průměrná hodnota kurzu dosahovala 25,68 koruny v 1. a 2. čtvrtletí, 25,74 koruny ve 3. čtvrtletí a 25,58 koruny ve 4. čtvrtletí. Meziroční ani mezičtvrtletní pohyb kurzu tak nebyl příliš výrazný. Kurz koruny vůči dolaru měl v 1. až 3. čtvrtletí tendenci oslabovat (výjimkou bylo krátké posílení v průběhu června, průměrný kurz činil 22,61, 22,86 a 23,15 koruny v 1., 2. a 3. čtvrtletí). Ve 4. kvartálu kurz mírně posiloval (průměr 23,11 koruny za dolar). Ve srovnání s rokem 2018 byl kurz vůči dolaru výrazně slabší (roční průměr v roce 2018 činil 21,74 CZK/USD, loni to bylo 22,93 CZK/USD).

Výnosy vládních dluhopisů od září rostly.

Mezibankovní úrokové sazby v podstatě kopírují vývoj těch měnověpolitických, takže úroková sazba PRIBOR (všechny druhy) se po květnovém navýšení dále příliš neměnila. Ke konci roku dosahovala tříměsíční sazba PRIBOR 2,18 %. Zajímavěji se loni vyvíjely výnosy vládních dluhopisů. Průměrné sazby u všech splatností dluhopisů (krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá) od ledna do května mírně fluktovaly (okolo 1,65 % u krátkodobých, 1,60 % u střednědobých a 1,80 % u dlouhodobých), ale výrazněji se neměnily. V průběhu června až srpna ale výnosy výrazně poklesly (v srpnu se průměry dostaly u všech typů dluhopisů pod 1 %). Až do konce roku pak výnosy na vládních dluhopisech rostly a k 31. 12. dosahovaly 1,36 % u krátkodobých, 1,31 % u střednědobých a 1,51 % u dlouhodobých dluhopisů.

Úročení vkladů s dohodnutou splatností se loni zvyšovalo, což k nim přilákalo poměrně velký objem finančních prostředků.

Ačkoli úročení běžných účtů pro domácnosti zůstávalo na stejné (téměř nulové) hladině po celý rok, u vkladů s dohodnutou splatností se průměrné sazby v průběhu roku měnily. Výraznější posun vzhůru bylo možné zachytit již ve 2. pololetí roku 2018 a loňské 1. až 3. čtvrtletí na tento vývoj navázalo. Od ledna do září 2019 se průměrná úroková sazba na vkladech s dohodnutou splatností zvýšila o 0,25 p. b. na 1,6 %. Ve 4. čtvrtletí ale úrokové sazby poklesly (k 31. 12. činil průměr 1,52 %). Nefinanční podniky měly loni na běžných účtech mírně lepší podmínky než domácnosti – během 1. pololetí 2019 průměrná úroková sazba stoupla na 0,22 % a pak se na této úrovni držela až do konce roku (0,21 % k 31. 12.). Průměrné úročení vkladů s dohodnutou splatností pro nefinanční podniky se vyvíjelo stejně jako u domácností – rostlo během 1. až 3. čtvrtletí a mírně kleslo ve 4. kvartálu (k 31. 12. činilo 1,52 %). Popsaný vývoj úrokových sazeb měl vliv také na strukturu peněžní zásoby. Její meziroční růst v letech 2018 a 2019 výrazně zmírnil, a to hlavně pod vlivem oběživa a jednodenních vkladů. Prudce ale rostl objem prostředků ve formě vkladů s dohodnutou splatností (během roku 2019 se zvýšil o 128,7 mld. korun, 59,2 %).

Loni zpomaloval meziroční růst objemu úvěrů poskytnutých domácnostem na bydlení.

Úroveň úrokových sazeb úvěrů pro domácnosti během loňského roku klesala. Snížil se průměrný úrok úvěrů na spotřebu (k 31. 12. činil 8,28 %, meziročně poklesl o 0,35 p. b.). Ještě výrazněji klesalo průměrné úročení úvěrů na nákup bytové nemovitosti. V 1. čtvrtletí sice sazba drobně vzrostla (na 2,97 % k 31. 3.), během následujících čtvrtletí ale došlo k propadu až na 2,49 % ke konci roku 2019. Popsaný pokles probíhal u všech druhů fixace sazby. Meziroční růst objemu spotřebitelských úvěrů v závěru loňského roku zrychlil na 8,9 % a k 31. 12. činil objem poskytnutých úvěrů 234,4 mld. korun (meziroční navýšení o 19,1 mld.). Od začátku roku postupně zpomaloval meziroční růst objemu úvěrů na bydlení. Ve 4. čtvrtletí se jejich objem zvýšil o 6,7 % (poprvé od 2. čtvrtletí 2015 tempo kleslo pod 7 %). Počty nových hypotečních smluv loni dosáhl 154,2 tisíce a meziročně se tak propadl o 29,3 tisíce. Celkové

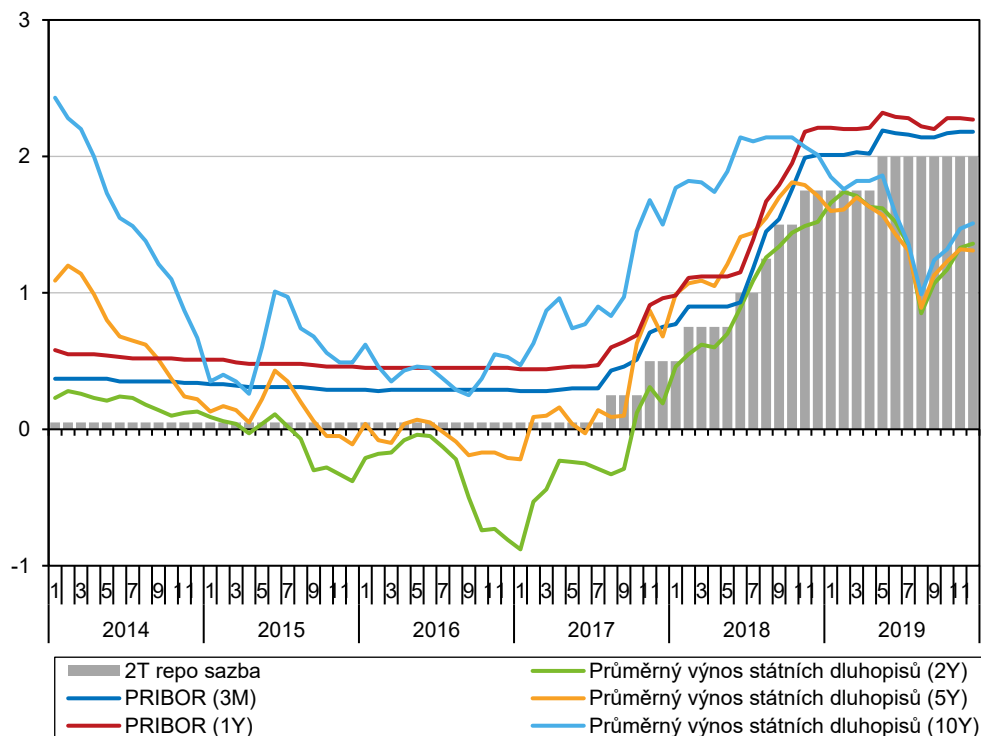
¹ Není-li uvedeno jinak, je zdrojem údajů v této kapitole databáze ARAD České národní banky.

zadlužení domácností ke konci roku 2019 činilo 1 816,4 mld. korun a meziročně se zvýšilo o 103,3 mld. korun (6,0 %). Většinu z tohoto nárůstu tvořilo zadlužení kvůli bydlení (82,1 mld.).

Velkou část úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům tvořily půjčky v zahraničních měnách.

Podmínky úvěrů pro nefinanční podniky se v roce 2019 měnily v závislosti na objemu poskytnutých prostředků. U kategorie úvěrů do 7,5 milionu korun průměrný úrok rostl v 1. čtvrtletí na 4,33 % a ve 3. čtvrtletí na 4,42 %, ale v závěru roku došlo k poklesu na 4,11 %. U střední kategorie úvěrů (7,5–30 mil. korun) sazby po celý rok kolísaly (3,32 %, 3,45 % a 3,39 % ke konci 1., 2. a 3. čtvrtletí) a v závěru roku se zvýšily na 3,53 %. Úročení úvěrů nad 30 milionů se loni pohybovalo nejméně – pouze v řádu setin p. b. – a k 31. 12. činilo 3,76 %. Po poměrně silném meziročním přírůstku v 1. čtvrtletí (6,2 %) se tempo růstu objemu úvěrů a pohledávek nefinančních podniků zmírnilo. Stav k 31. 12. byl meziročně o 3,7 % vyšší. Navyšoval se objem střednědobých (5,8 %) a dlouhodobých úvěrů (5,0 %). Standardem se stalo úvěrové financování v cizích měnách. To k 31. 12. tvořilo 33,3 % všech úvěrů a pohledávek a meziroční přírůstek celkového objemu úvěrů (39,7 mld. korun) byl z naprosté většiny tvořen právě těmi denominovanými v cizí měně (37,2 mld.). V loňském roce se v některých odvětvích výrazně propadlo meziroční tempo růstu objemu úvěrů. Důvodem ale byla mimo jiné vysoká srovnávací základna roku 2018². Objem poskytnutých úvěrů se k 31. 12. meziročně snížil v dopravě a skladování (–9,5 %, nárůst v roce 2018 dosáhl 14,0 %), ubytování, stravování a pohostinství (–5,5 %, 15,4 % v roce 2018) nebo informačních a komunikačních činnostech (–5,1 %, 15,4 % v roce 2018). Jen mírný byl přírůstek úvěrů ve zpracovatelském průmyslu (1,6 %). Navzdory zpomalení ve srovnání s předchozím rokem se příznivý vývoj situace v odvětví odrážel na přírůstku úvěrů poskytnutých ve stavebnictví (8,8 %). Poměrně solidně rostl objem půjček také u činností v oblasti nemovitostí (7,5 %).

Graf č. 15 Tržní úrokové sazby (v %)



Zdroj: ČNB

² Primárním příkladem je stavebnictví, u kterého se často projevuje cyklus financování z evropských fondů. Během roku 2018 zde objem poskytnutých úvěrů narostl o 12,7 %.

